

SACROSANCTUM CONCILIUM

A II. Vatikáni Zsinat liturgikus konstitúciója

Elfogadva: 1963. december 4., szerda

Tartalomjegyzék

Bevezetés

- [1. A Zsinat célja](#)
- [2. A liturgia és az Egyház](#)
- [3. A konstitúció jellege](#)
- [4. A szertartások megbecsülése](#)

Első fejezet

A SZENT LITURGIA MEGÚJÍTÁSÁNAK ÉS ÁPOLÁSÁNAK ÁLTALÁNOS ELVEIRŐL

I. A szent liturgia természetéről és jelentőségéről az Egyház életében

- [5. A húsvéti misztérium](#)
- [6. Az Egyház a liturgiában folytatja az üdvözítés művét](#)
- [7. Krisztus tevékeny jelenléte a liturgikus cselekményekben](#)
- [8. A földi és az égi liturgia](#)
- [9. Az Egyház egyéb feladatai](#)
- [10. A liturgia csúcspont és forrás](#)
- [11. Tudatos, tevékeny és gyümölcsöző részvétel](#)
- [12. A személyes lelki élet](#)
- [13. A liturgia és az áhítatgyakorlatok](#)

II. A liturgikus nevelés és a tevékeny részvétel

- [14. A klérus alapos fölkészítése](#)
- [15. A liturgia tanárai](#)
- [16. A liturgia tanítása](#)
- [17. Liturgikus nevelés](#)
- [18. Továbbképzés](#)
- [19. A hívek liturgikus nevelése](#)
- [20. A rádiós és televíziós közvetítések](#)

III. A szent liturgia megújítása

- [21. A szent valóságok könnyebb megértése és tudatosabb ünneplése](#)

A) Általános irányelvek

- [22. Az irányítás a hierarchia kizárólagos joga](#)
- [23. Az új formák és hagyományok](#)
- [24. A Szentírás jelentősége a liturgiában](#)
- [25. A liturgikus könyvek](#)

B) A liturgia hierarchikus és közösségi jellegéből fakadó szabályok

- [26. A liturgia az Egyház cselekménye](#)
- [27. A szertartások közös végzése](#)

- [28. Megosztott feladatok](#)
- [29. Liturgikus szolgálatok](#)
- [30. A hívők tevékeny részvétele](#)
- [31. A rubrikák](#)
- [32. Személyi kiváltságok](#)

C) A liturgia tanító és lelkipásztori jellegéből fakadó szabályok

- [33. Imádás és tanítás](#)
- [34. A szertartások legyenek vonzóak](#)
- [35. Az ige és az igehirdetés](#)
- [36. A latin nyelv](#)

D) A népek szelleméhez és hagyományaihoz való alkalmazkodás szabályai

- [37. Az egészséges pluralizmus](#)
- [38. A pluralizmus gyakorlata](#)
- [39. Az egyházi tekintély illetékessége](#)
- [40. Mélyrehatóbb módosítások](#)

IV. A liturgikus élet ápolása az egyházmegyében és a plébánián

- [41. Az egyházmegye liturgikus élete](#)
- [42. A plébániák liturgikus élete](#)

V. A liturgikus lelkipásztorkodás előmozdítása

- [43. A "liturgikus mozgalom"](#)
- [44. Országos liturgikus bizottság](#)
- [45. Egyházmegyei liturgikus bizottság](#)
- [46. Egyházzenei és egyházművészeti bizottság](#)

Második fejezet

AZ EUCHARISZTIA SZENTSÉGES MISZTÉRIUMA

- [47. Az Eucharisztia és a kereszt áldozata](#)
- [48. Tudatos, tevékeny részvétel](#)
- [49. A szentmisék](#)
- [50. A szentmise rendjének megújítása](#)
- [51. A Szentírás](#)
- [52. A homília](#)
- [53. Az egyetemes könyörgések](#)
- [54. Az anyanyelv és a latin nyelv](#)
- [55. A szentáldozás](#)
- [56. A szentmise oszthatatlan egész](#)
- [57. A koncelebráció](#)
- [58. A koncelebráció szertartása](#)

Harmadik fejezet

A TÖBBI SZENTSÉG ÉS A SZENTELMÉNYEK

- [59. A szentségek](#)
- [60. A szentelmények](#)
- [61. A húsvéti misztérium és az evilági valóságok](#)
- [62. Az újítások szükségesegek](#)

- [63. Az újítások irányelve](#)
- [64. A katekumenátus](#)
- [65. Beavatási szertartások](#)
- [66. A felnőttkeresztelés szertartása](#)
- [67. A gyermekkeresztelés](#)
- [68. Különféle szertartási formák](#)
- [69. Az elmaradt részek pótlása, átvétele](#)
- [70. A keresztvíz megáldása](#)
- [71. A bérmálás](#)
- [72. A bűnbocsánat szentsége](#)
- [73. A betegek kenete](#)
- [74--75. A betegellátás](#)
- [76. Az egyházi rend](#)
- [77--78. A házasság szentsége](#)
- [79. A szentelmények szertartásai](#)
- [80. A fogadalomtétel szertartásai](#)
- [81. A temetés](#)
- [82. A gyermektemetés](#)

Negyedik fejezet
A SZENT ZSOLOZSMA

- [83. A zsolozsma Krisztus és az Egyház tevékenysége](#)
- [84. Emberek imája, Krisztus imája](#)
- [85. Ima az Anyaszentegyház nevében](#)
- [86. A zsolozsmázás jelentősége](#)
- [87. A Zsinat szándéka](#)
- [88. A nap megszentelése](#)
- [89. A megújítás szabályai](#)
- [90. A zsolozsma a lelki élet forrása](#)
- [91. A zsoltárok](#)
- [92. Az olvasmányok](#)
- [93. A himnuszok](#)
- [94. Az időpontok megtartása](#)
- [95. A kórus](#)
- [96. Kórusra nem kötelezettek zsolozsmázása](#)
- [97. Fölmentés a zsolozsmázás alól](#)
- [98. A szerzetesek zsolozsmája](#)
- [99. A közös végzés ajánlása](#)
- [100. A nép bevonása](#)
- [101. A latin nyelv használata](#)

Ötödik fejezet
A LITURGIKUS ÉV

- [102. Krisztus misztériumainak ünneplése](#)
- [103. A Szent Szűz ünnepei](#)
- [104. A szentek emléknapijai](#)
- [105. A kiemelt időpontok](#)
- [106. A vasárnap](#)
- [107. A liturgikus év megújítása](#)

- [108. Az Úr ünnepei](#)
- [109. A szent negyvennap](#)
- [110. A bűnbánat gyakorlatai](#)
- [111. A szentek ünneplése](#)

Hatodik fejezet
A SZENT ZENE ÉS ÉNEK

- [112. A szent zene jelentősége](#)
- [113. A szent zene a liturgiában](#)
- [114. A szent ének](#)
- [115. A zenei oktatás](#)
- [116. A gregorián ének](#)
- [117. Gregorián énekeskönyvek](#)
- [118. A népének](#)
- [119. A népek zenei hagyományai](#)
- [120. A hangszerek](#)
- [121. Zenészek és zeneszerzők](#)

Hetedik fejezet
A SZAKRÁLIS MŰVÉSZET ÉS A BERENDEZÉSI TÁRGYAK

- [122. A szakrális művészet jelentősége](#)
- [123. A művészeti stílusok](#)
- [124. Az eszmény a nemes szépség](#)
- [125. A szent személyek ábrázolása](#)
- [126. A műalkotások beszerzése és megőrzése](#)
- [127. A művészek](#)
- [128. A szent tárgyak és a szent ruhák](#)
- [129. A klérus tájékozottsága](#)
- [130. A főpapi jelvények használata](#)

[FÜGGELÉK](#)
A II. VATIKÁNI ZSINAT NYILATKOZATA A NAPTÁRREFORMRÓL

A II. Vatikáni Zsinat SACROSANCTUM CONCILIUM kezdetű konstitúciója a szent liturgiáról.

PÁL PÜSPÖK
ISTEN SZOLGÁINAK SZOLGÁJA
A ZSINATI ATYÁKKAL EGYÜTT ÖRÖK EMLÉKEZETÜL

Bevezetés

(A Zsinat célja)

1. A Szentséges Zsinat, mivel azt a célt tűzte maga elé, hogy a keresztyén életet a hívőkben napról napra *gyarapítja*, a változásnak alávetett intézményeket korunk szükségleteihez jobban *alkalmazza*, mindazt, ami a Krisztusban hívők egységét előmozdíthatja, támogatja; és mindazt, ami mindenkinek az Egyház ölébe való meghívására szolgál, *megegyesíti*, különleges feladatának tekinti a liturgia megújítását és ápolását is.

(A liturgia és az Egyház)

2. A liturgia ugyanis, mely által – leginkább az Eucharisztia isteni áldozatában – "megvalósul a megváltás műve",^[1] a legnagyobb mértékben hozzásegít ahhoz, hogy a hívek életükkel kifejezzék és másoknak megmutassák Krisztus misztériumát és az igaz Egyház sajátos természetét; tudniillik, hogy egyszerre emberi és isteni, látható, ugyanakkor láthatatlan javakban gazdag, buzgón tevékenykedik és elmerül a szemlélődésben, jelen van a világban, de az ég felé zárandokol; úgy azonban, hogy benne az emberi az istenire, a látható a láthatatlanra, a tevékenység a szemlélődésre, a jelenvaló a jövőre örök hazára irányul és annak van alárendelve.^[2]

A liturgia azokat, akik az Egyházon belül élnek, az Úrban naponta szent templommá és a Szentlélekben Isten hajlékává építi,^[3] amíg el nem jutnak a krisztusi nagykorúságra,^[4] s csodálatos erőt ad nekik ahhoz, hogy Krisztust hirdessék; a kívülállók felé pedig az Egyházat a népek között fölállított jelként mutatja be,^[5] mely alatt Isten szétszóródott gyermekeinek egybe kell gyűlniök,^[6] mígnem végül egy nyáj lesz és egy pásztor.^[7]

(A konstitúció jellege)

3. Ezért a Szentséges Zsinat úgy határoz, hogy a liturgia megújítása és ápolása érdekében bizonyos alapelveket újra emlékezetbe kell idéznie és gyakorlati szabályokat kell megfogalmaznia.

Ezen elvek és szabályok között vannak olyanok, melyeket egyformán lehet és kell alkalmazni nemcsak a római, hanem az összes többi szertartásra is; de az alább következő gyakorlati szabályokat úgy kell értelmezni, hogy csak a római szertartásra vonatkoznak, kivéve, ha a dolog természetéből következően más szertartásokat is érintenek.

(A szertartások megbecsülése)

4. Végül a hagyományhoz híven a Szentséges Zsinat kijelenti, hogy az Anyaszentegyház az összes törvényesen elismert szertartást egyenjogúnak tartja és egyenlő tiszteletben részesíti; azt akarja, hogy ezek a szertartások a jövőben is megmaradjanak és mindenképpen ápolják is őket; és óhajtja, hogy ahol szükséges, megfontoltan, de egész terjedelmükben az egészséges hagyomány

szellemében vizsgálják fölül, s napjaink viszonyainak és igényeinek megfelelően új étellel töltsék meg őket.

Első fejezet

A SZENT LITURGIA MEGÚJÍTÁSÁNAK ÉS ÁPOLÁSÁNAK ÁLTALÁNOS ELVEIRŐL

I. A szent liturgia természetéről és jelentőségéről az Egyház életében

(A húsvéti misztérium)

5. Isten, aki "minden embert üdvözíteni akar, és azt akarja., hogy eljussanak az igazság megismerésére" (1Tim 2,4)"sokszor és sokféleképpen szólt egykor az atyákhoz a prófétákban" (Zsid 1,1); amikor elérkezett az idők teljessége, elküldte Fiát, a testté lett Igét, a Szentlélek fölmentjét, hogy örömhírt vigyen a szegényeknek, meggyógyítsa a megtört szívűeket,[8] "testi-lelki orvos"[9] és közvetítő legyen Isten és az emberek között.[10] Az Ő embersége ugyanis az Ige személyével való egységben üdvösségünk eszköze volt. Ezért Krisztusban "történt meg az Istennel való megbékélésünk föltétele, a tökéletes engesztelés, és Benne kaptuk meg Isten imádásának teljességét." [11]

Az emberek megváltásának és Isten tökéletes dicsőítésének e művét – melynek az isteni csodajelek az Ószövetség népében előképei –, az Úr Krisztus teljesítette be főként áldott szenvedésének, a halálból való föltámadásának és dicsőséges mennybemenetelének húsvéti misztériumával, mellyel "halálunkat halálával megtörte és az életet föltámadásával újjászerezte". [12] Mert a kereszten elszenderült Krisztus oldalából fakadt az egész Egyház csodálatos szakramentuma. [13]

(Az Egyház a liturgiában folytatja az üdvözítés művét)

6. Amint tehát Krisztust az Atya küldte, úgy küldte Krisztus is a Szentlélekkel eltelt apostolokat, nemcsak azért, hogy prédikálván az Evangéliumot minden teremtménynek [14] hirdessék, hogy Isten szent Fia halálával és föltámadásával megszabadított minket a sátán hatalmából és a haláltól, [15] s átvitt az Atya országába; hanem azért is, hogy amit hirdettek, az üdvösség művét az áldozat és a szentségek által – melyek körül az egész liturgikus élet forog – megvalósítsák. Így a keresztségben az emberek Krisztus húsvéti misztériumának részesei lesznek: vele együtt meghalnak, eltemetkeznek és föltámadnak; [16] megkapják a fogadott fiúság Lelkét, "akiben kiáltjuk: Abba, Atya!" (Róm 8,15); és így lesznek igazi imádókká, amilyeneket az Atya keres. [17] Hasonlóképpen valahányszor az Úr vacsoráját veszik, az Úr halálát hirdetik, amíg el nem jön. [18] Ezért mindjárt pünkösdi napján, amikor az Egyház a világ előtt megjelent, "akik megfogadták Péter szavát, megkeresztelkedtek". És állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és a kenyértörés közösségében és az imádságban... Dicsőítették Istent és az egész nép szerette őket" (ApCsel 2,41--47). Ettől kezdve az Egyház sohasem mulasztotta el, hogy a húsvéti misztérium ünneplésére összejöjjen, hogy olvassa azt, "ami az egész Szentírásban róla szólt" (Lk 24,27), ünnepelje az Eucharisziát, melyben "halálának győzelme és diadala megjelenik", [19] s egyben hálát adjon "Istennek elmondhatatlan ajándékáért" (2Kor 9,15) Krisztus Jézusban, "dicsősége dicséretére" (Ef 1,12) a Szentlélek ereje által.

(Krisztus tevékeny jelenléte a liturgikus cselekményekben)

7. E nagy mű végrehajtására Krisztus mindig jelen van Egyházában, kiváltképpen a liturgikus cselekményekben. Jelen van a szentmise Áldozatában, mind a papi szolga személyében, mert "az

Áldozatot ugyanaz mutatja be most a papok szolgálata által, aki a kereszten önmagát feláldozta",[\[20\]](#) mind, s leginkább, az eucharisztikus színek alatt. Jelen van erejével a szentségekben, úgyszólván amikor valaki kereszttel, maga Krisztus kereszttel.[\[21\]](#) Jelen van igéjében, mert Ő maga beszél, amikor az Egyházban a Szentírást olvassák. Végül amikor könyörög és zsoltároz az Egyház, Ő van jelen, aki megígérte: "Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük" (Mt 18,20).

Valóban e nagy műben, amely Istent tökéletesen dicsőíti és megszenteli az embereket, Krisztus mindig maga mellé veszi szeretett menyasszonyát, az Egyházat, mely Urának hívja Őt és általa tiszteli az örök Atyát.

Méltán foghatjuk föl tehát a liturgiát úgy, mint Jézus Krisztus papi hivatalának gyakorlását, melyben érzékelhető jelek jelzik és a maguk sajátos módján meg is valósítják az ember megszentelését, és Jézus Krisztus misztikus teste, vagyis a fő és a tagok együtt, teljes értékű, nyilvános istentiszteletet mutatnak be.

Ezért minden liturgikus ünneplés, mint a pap Krisztus és az Ő teste, az Egyház műve, kimagaslóan szent cselekmény, melynek hatékonyságát az Egyház semmi más cselekedete nem éri el sem jogcím, sem fokozat tekintetében.

(A földi és az égi liturgia)

8. A földi liturgiában annak a mennyei liturgiának előízét élvezzük, melyet Jeruzsálemben ünnepelnek, a szent városban, ahová zarándokként tartunk, ahol Krisztus, a szentély és az igazi sátor szolgálója ül Isten jobbján;[\[22\]](#) a földi liturgiában az összes mennyei sereggel együtt énekeljük az Úrnak a dicsőség himnuszát; tisztelettel megemlékezvén a szentekről némi részt és közösséget remélünk velük; várjuk az Üdvözítőt, Urunkat Jézus Krisztust, amíg Ő maga, a mi életünk meg nem jelenik, és vele együtt mi is meg nem jelenünk dicsőségében.[\[23\]](#)

(Az Egyház egyéb feladatai)

9. Az Egyház tevékenysége nem merül ki teljesen a szent liturgiában. Mielőtt ugyanis az emberek a liturgiában részt tudnának venni, meghívást kell kapniuk a hitre és a megtérésre: "De hogyan hívhatják segítségül, amíg nem hisznek benne? S hogyan higgyenek abban, akiről nem hallottak? S hogyan halljanak róla, ha nincs, aki hirdesse? S hogyan hirdesse az, akit nem küldtek?" (Róm 10,14-15).

Ezért az Egyház a nem hívőknek az üdvösség örömhírét hirdeti, hogy ismerje meg minden ember az egyedül igaz Istent és akit Ő küldött, Jézus Krisztust, s bűnbánatot tartva térjen meg útjairól.[\[24\]](#) A hívőknek pedig szüntelenül hirdetni kell a hitet és a bűnbánatot, ezen kívül föl kell készítenie a szentségek vételére, tanítania kell megtartani mindazt, amit Krisztus parancsolt,[\[25\]](#) s buzdítania kell a szeretet, a jámborság és az apostolkodás minden cselekedetére, melyekből nyilvánvalóvá válik, hogy a Krisztus-hívők nem ebből a világból valók ugyan, mégis világosságai a világnak, és megdicsőítik az Atyát az emberek előtt.

(A liturgia csúcspont és forrás)

10. Mindazonáltal a liturgia az a csúcspont, mely felé az Egyház tevékenysége irányul; ugyanakkor az a forrás is, amelyből fakad minden ereje. Az apostoli munkának ugyanis az a rendeltetése, hogy mindazok, akik a hit és a keresztség által Isten gyermekei lettek, jöjjenek össze, az Egyház közösségében dicsérjék Istent, vegyenek részt az áldozatban, és vegyék az Úr vacsoráját.

A liturgia arra ösztönzi a hívőket, hogy "a húsvéti szentségekkel" töltekezve, "legyenek jámboran egyetértők";[\[26\]](#) imádkozik, hogy "éljék azt, amit hittal elfogadtak";[\[27\]](#) s az Úr és az emberek közötti szövetség megújítása az Eucharishtiában a Krisztus sürgető szeretetére vonzza és gyújtja meg őket. Tehát a liturgiából, elsősorban az Eucharishtiából, mint forrásból fakad számunkra a kegyelem; s általa valósul meg Krisztusban a leghatásosabb módon az emberek megszentelése és Isten dicsőítése, melyre mint célra az Egyház minden más tevékenysége irányul.

(Tudatos, tevékeny és gyümölcsöző részvétel)

11. Ez a teljes hatékonyság azonban csak úgy valósulhat meg, ha a hívők jól fölkészült lélekkel vesznek részt a liturgiában, szívüket szavukhoz igazítják, és együttműködnek a mennyei kegyelemmel, hogy kárba ne vesszék bennük.[\[28\]](#) Ezért a szent pásztoroknak ügyelniük kell arra, hogy a liturgikus cselekmények végzésénél ne csak érvényesség és megengedtség szabályait tartsák meg, hanem a hívek e szent cselekményekben tudatosan, tevékenyen és gyümölcsözően vegyenek részt.

(A személyes lelki élet)

12. A lelki élet azonban nem csupán a szent Liturgiában való részvétel. A keresztyén embernek ugyanis, bár a közösségi istentiszteletre hivatott, a szobájába is el kell vonulnia, hogy titokban imádkozzék az Atyához,[\[29\]](#) sőt az Apostol tanítása szerint szüntelenül kell imádkoznia.[\[30\]](#) Ugyancsak az Apostol tanít arra is, hogy nekünk Jézus szenvedését kell mindenkor a testünkben hordoznunk, hogy Jézus élete is megnyilvánuljon halandó testünkben.[\[31\]](#) Ezért kérjük a szentmisében az Urat, hogy a "lelki áldozat följánlását elfogadva minket magunkat tegyen örök áldozattá".[\[32\]](#)

(A liturgia és az áhítatgyakorlatok)

13. A keresztyén nép áhítatgyakorlatai, föltéve, hogy megfelelnek az egyházi törvényeknek és szabályoknak, nagyon ajánlottak, főleg ha az Apostoli Szentszék rendeli el azokat.

Különleges megbecsülést érdemelnek az egyes részegyházak istentiszteleti cselekményei, ha azokat a püspökök rendelkezései alapján, a szokások és törvényesen jóváhagyott szertartáskönyvek szerint végzik.

Fontos azonban, hogy ezek az áhítatgyakorlatok alkalmazkodjanak a liturgikus időkhöz, legyenek összhangban a liturgiával, mintegy abból fakadjanak és arra készítsék föl a népet; a liturgia ugyanis természeténél fogva messze minden ájtatosság fölött áll.

II. A liturgikus nevelés és a tevékeny részvétel

(A klérus alapos fölkészítése)

14. Az Anyaszentegyház nagyon kívánja, hogy az összes híveket vezessék rá a liturgikus ünneplésen való teljes, tudatos és tevékeny részvételre, melyet magának a liturgiának a természete követel, s melyre a keresztyén nép mint "választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul kiválasztott nép" (*1Pt 2,9; vö. 2,4--5*) a keresztségből eredően jogosult és kötelezett.

A szent liturgia megújításában és ápolásában az egész népnek e teljes és tevékeny részvételére kell a legnagyobb gondot fordítani: ez ugyanis az első és nélkülözhetetlen forrás, amelyből a hívek az

igazi keresztény lelkületet merítik; ezért a lelkipásztoroknak a megfelelő neveléssel kell erre törekedniük lelkipásztori tevékenységük minden területén.

Ennek megvalósulására azonban semmi remény sincs addig, amíg először magukat a lelkipásztorokat teljesen át nem hatja a liturgia szelleme és ereje, és benne tanítómesterekké nem lesznek. Elengedhetetlen tehát, hogy mindenekelőtt a papság alapos liturgikus képzéséről gondoskodjunk, ezért a Szentséges Zsinat az alábbi határozatokat hozza:

(A liturgia tanárai)

15. A szemináriumokban, a szerzetesek tanulmányi házaiban és a hittudományi karokon a szent liturgia tanítására kiválasztott tanárok kapják meg hivatalukhoz a megfelelő felkészültséget olyan intézményekben, amelyeket kifejezetten e célra létesítettek.

(A liturgia tanítása)

16. A szent liturgia tudományát a szemináriumokban és a szerzetesek tanulmányi házaiban a szükséges és jelentősebb, a teológiai fakultásokon a főbb tárgyak közé kell sorolni, és teológiai, történeti, spirituális, lelkipásztori és jogi szempontból kell tanítani. A többi szaktárgy – főként a dogmatika, a szentírástudomány, a lelkiélet és a lelkipásztorkodás – tanárai pedig törekedjenek arra, hogy tárgyuk sajátos szemszögéből úgy fejtsék ki Krisztus misztériumát és az üdvösség történetét, hogy ezek összefüggése a liturgiával, illetve a papképzés egysége nyilvánvaló legyen.

(Liturgikus nevelés)

17. A szemináriumokban és a szerzetesházakban a papnövendékeket liturgikus szellemű lelki életre neveljék, vezessék rá őket a szent szertartások megértésére és a teljes lélekkel való bekapcsolódásra – részben a szent misztériumok ünneplésével, a részben a liturgia szellemétől áthatott áhítatgyakorlatokkal; neveljék őket a liturgikus törvények megtartására is, hogy a szemináriumokban és a szerzetesi tanulmányi házakban a liturgia szelleme teljesen áthassa az életet.

(Továbbképzés)

18. A már az Úr szőlőjében dolgozó egyházmegyés és szerzetes papok kapjanak meg minden szükséges segítséget ahhoz, hogy mélyebben megértsék azt, amit a szent szertartásokban tesznek, maguk is liturgikus életet éljenek, és ezt a rájuk bízott híveknek is adják át.

(A hívek liturgikus nevelése)

19. A lelkipásztorok mint Isten misztériumainak hűséges szolgái egyik legfőbb feladatukat teljesítik, amikor buzgón és türelmesen szorgalmazzák a liturgikus nevelést, valamint a hívek belső és külső tevékeny részvételét, kinek-kinek a maga kora, adottsága, életformája és vallási műveltsége szerint; és nyájukat ne csak szóval, hanem példájukkal is vezessék.

(A rádiós és televíziós közvetítések)

20. A szent cselekményekről, főleg a szentmiséről, a rádiós vagy televíziós közvetítések legyenek mértéktartók és méltók; vezetőjük a püspöktől erre a tisztségre megbízott alkalmas személy legyen.

III. A szent liturgia megújítása

(A szent valóságok könnyebb megértése és tudatosabb ünneplése)

21. Az Egyház mint jóságos anya – hogy a keresztény nép a szent liturgiában biztonságosabban elnyerhesse a kegyelmek bőségét – gondosan kívánja végrehajtani a liturgia általános megújítását. A liturgia ugyanis részben az isteni alapítás folytán változhatatlan, részben változásnak alávetett összetevőkből áll, melyek az idők folyamán változhatnak, s változniuk is kell, ha netalán olyan elemek épültek be, melyek a liturgia benső természetének kevésbé felelnek meg, vagy alkalmatlanokká váltak.

Ebben a megújításban a szövegeket és a szertartásokat úgy kell rendezni, hogy világosabban fejezzék ki a jelzett szent valóságokat, s így a keresztény nép, amennyire csak lehet, könnyen fölfoghassa azokat, és általuk teljesen, tevékenyen és a közösség jellegének megfelelően együtt ünnepelhessen.

Ezért a Szentséges Zsinat ezeket az általános szabályokat állapította meg:

A) Általános irányelvek

(Az irányítás a hierarchia kizárólagos joga)

22. 1. § A szent liturgia irányítása egyedül az egyházi tekintélytől függ: az Apostoli Szentszékre és a jogszabályok szerint a püspökre tartozik.

2. § A jogtól megállapított mértékben a liturgia irányítása a bizonyos területekre törvényesen föllállított különféle jellegű püspöki karokra is tartozik a körülírt határokon belül.

3. § Éppen ezért egyáltalán senki másnak, még a papnak sincs megengedve, hogy saját elgondolása szerint a liturgiához valamit hozzáadjon, abból valamit elvegyen, vagy abban valamit megváltoztasson.

(Az új formák és hagyományok)

23. Hogy az egészséges hagyomány sértetlen maradjon és lehetőség nyíljon a törvényes fejlődés számára, a liturgia egyes részeinek felülvizsgálatát mindig előzze meg alapos teológiai, történeti és lelképásztori kutatás. Ezenkívül figyelembe kell venni a liturgia belső szerkezetének és szellemének törvényeit, valamint a közelmúltban történt liturgikus újítások és az itt-ott megadott engedmények tapasztalatait. Végül csak akkor vezessenek be újításokat, ha azokat az Egyház lelki haszna valóban és biztosan követeli; de akkor is ügyelni kell arra, hogy az új formák a már meglévő formákból szervesen nőjjenek ki.

Lehetőleg óvakodni kell attól, hogy szomszédos területek szertartásai között feltűnő különbségek mutatkozzanak.

(A Szentírás jelentősége a liturgiában)

24. A liturgikus ünnepléseken igen nagy jelentősége van a Szentírásnak. Ebből olvassák a homíliában magyarázott szövegeket, éneklék a zsoltárokat; hatása és ösztönzése alatt fakadtak a liturgikus imádságok, könyörgések és énekek, s belőle tárul föl a cselekmények és jelek értelme. Ezért a liturgia megújítása, fejlődése és korszerűsítése érdekében szükséges, hogy jobban

érvényesüljön a Szentírásnak az a bensőséges és élő szeretete, melyről mind a keleti, mind a nyugati szertartások tiszteletreméltó hagyománya tanúskodik.

(A liturgikus könyvek)

25. A liturgikus könyveket mielőbb felül kell vizsgálni, mégpedig a földkerekség különböző tájairól meghívott szakemberek és püspökök bevonásával és megkérdezésével.

B) A liturgia hierarchikus és közösségi jellegéből fakadó szabályok

(A liturgia az Egyház cselekménye)

26. A liturgikus cselekmények nem magáncselekmények, hanem az Egyház, "az egység sakramentuma", tudniillik a püspökök vezetése alatt egyesült és rendezett szent nép ünneplései.[\[33\]](#)

Ezért a liturgikus cselekmények az Egyház egyetemes misztikus testéhez tartoznak, azt teszik láthatóvá és reá hatnak; az egyes tagokat azonban állapotuk, szolgálataik és tényleges részesedésük szerint különböző módokon érintik.

(A szertartások közös végzése)

27. Amennyiben egy szertartás a maga természete szerint azt igényli, hogy közösen, a hívek nagyszámú és tevékeny részvételével végezzék, ezt a lehetőségek szerint előnyben kell részesíteni az egyéni és magánjellegű végzéssel szemben.

Ez érvényes a szentségek kiszolgáltatására és főleg a szentmise bemutatására, bár a szentmise minden esetben nyilvános és közösségi jellegű.

(Megosztott feladatok)

28. A liturgikus cselekmények végzése közben mindenki, a fölszentelt szolgák éppúgy, mint a hívek, csak azt tegyék, ami a dolog természete és a liturgikus szabályok szerint rájuk tartozik, de azt mind tegyék is meg.

(Liturgikus szolgálatok)

29. A ministránsok, a lektorok, a kommentátorok és a kórus (*szkóla*) tagjai valódi liturgikus szolgálatot végeznek. Feladatukat tehát azzal az őszinte áhítattal és fegyelmezettséggel lássák el, amely ehhez a nagy szolgálathoz illik, és amelyet Isten népe tőlük joggal elvár.

Ezért a maga módján mindenkit gondosan be kell vezetni a liturgia szellemébe, és fel kell készíteni, hogy feladatát szabályosan és megfelelően tudja ellátni.

(A hívők tevékeny részvétele)

30. A tevékeny részvétel előmozdítása érdekében gondot kell fordítani a nép akklamációira, feleleteire, zsoltározására, antifónáira, énekeire, cselekményeire, mozdulataira és testtartására. A maga idejében szent csendet is kell tartani.

(A rubrikák)

31. A liturgikus könyvek felülvizsgálatakor gondosan kell ügyelni arra, hogy a rubrikák ezután a hívek szerepéről is intézkedjenek.

(Személyi kiváltságok)

32. A liturgiában a szertartások és az ünnepélyes külsőségek ne legyenek tekintettel se magánszemélyekre, se társadalmi állásra. Kivételt csak a liturgikus feladatokon vagy felszentelésen alapuló megkülönböztetések, valamint azok a tiszteletadások képeznek, amelyek a liturgikus törvények alapján a polgári hatóságokat megilletik.

C) A liturgia tanító és lelkipásztori jellegéből fakadó szabályok

(Imádás és tanítás)

33. A liturgia elsősorban a fölséges Isten imádása, de jelentős szerepe van a hívő nép tanításában is.^[34] A liturgiában ugyanis Isten szól a népéhez; benne ma is Krisztus hirdeti az evangéliumot, a nép pedig énekkel és imádsággal felel Istennek.

Ezenkívül a pap, aki Krisztus személyes megbízottjaként áll a közösség élén, az imádságokat az egész szent nép és minden jelenlévő nevében terjeszti Isten elé. Azokat a látható jeleket pedig, amelyeket a liturgia használ a láthatatlan isteni valóságok jelzésére, Krisztus vagy az Egyház választotta ki. Ezért nem pusztán azoknak a szövegeknek fölolvasása, "amiket tanulságunkra írtak meg" (Róm 15,4), hanem mindaz, amit az Egyház énekel, imádkozik vagy cselekszik, növeli a résztvevők hitét, szívüket Istenhez irányítja, hogy értelmesen engedelmeskedjenek neki és kegyelmét bőségesebben kapják.

Mindebből következik, hogy a liturgia megújításában be kell tartani a következő általános szabályokat.

(A szertartások legyenek vonzóak)

34. A szertartások nemesen egyszerűek, áttekinthetően rövidek legyenek, kerüljék a fölösleges ismétléseket, alkalmazkodjanak a hívek felfogóképességéhez és általában ne szoruljanak sok magyarázatra.

(Az ige és az igehirdetés)

35. Annak érdekében, hogy a liturgiában a szertartás és a szó kapcsolata világosan megjelenjék:

1. A szent cselekményekben gazdagabbá, változatosabbá és alkalmasabbá kell tenni a Szentírás olvasását.

2. Mivel a liturgikus cselekménynek alkotó eleme a szentbeszéd, annak legalkalmasabb helyét a rubrikák az egyes szertartások sajátosságainak megfelelően tüntessék föl; az igehirdetés szolgálatát pedig nagyon hűségesen és gondosan kell ellátni. A beszéd forrása elsősorban a Szentírás és a liturgia legyen: hirdesse Isten csodatetteit az üdvösség történetében, azaz Krisztus misztériumában, amely jelen van és működik bennünk mindig, de kiváltképpen a liturgikus ünnepeken.

3. A liturgikus katekézist is minden módon szorgalmazni kell. Magukba a szertartásokba is, ha szükséges, iktassanak be rövid magyarázatokat, melyeket a pap vagy az erre kijelölt segédkező a megfelelő pillanatban mondjon el előírt vagy ahhoz hasonló, szabadon fogalmazott szöveggel.

4. Végezzenek igeliturgiát a nagyobb ünnepeket megelőző vigíliákon, az ádvent vagy nagyböjt köznapjain, valamint vasárnapokon és ünnepeken, főleg ott, ahol nincs pap. Az ilyen helyeken a liturgiát diakonus vagy a püspök által megbízott személy vezesse.

(A latin nyelv)

36. 1. § A latin nyelv használatát, a részleges jog érvényben maradása mellett a latin szertartásokban meg kell tartani.

2. § Mivel azonban mind a szentmisében, mind a szentségek kiszolgáltatásában, mind a liturgia más területein gyakran nagyon hasznos lehet a nép számára anyanyelvének használata, nagyobb teret kell számára biztosítani. Ez elsősorban az olvasmányokra és a felszólításokra, bizonyos könyörgésekre és énekekre érvényes az alábbi fejezetekben erre vonatkozó részleges szabályok szerint.

3. § E szabályok keretén belül az anyanyelv használatáról és annak módjáról a 22. pont 2. §-a szerint a területileg illetékes egyházi tekintély hivatott a döntésre, melyet adott esetben a szomszédos, azonos nyelvű területek püspökeivel egyeztetni kell és az Apostoli Szentszéknek kell jóváhagynia, azaz megerősítenie.

4. § A latin szövegnek a liturgiában használt anyanyelvű fordítását az előbb említett, területileg illetékes egyházi tekintélynek kell jóváhagynia.

D) A népek szelleméhez és hagyományaihoz való alkalmazkodás szabályai

(Az egészséges pluralizmus)

37. Az Egyház a hitet és a közjót nem érintő dolgokban nem kívánja kötelezővé tenni a formák merev egységét, még a liturgiában sem. Sőt ápolja és fejleszti a különböző népek és nemzetek jellegzetes sajátosságait és örökségét. Ami tehát a népszokásokban nem elválaszthatatlanul kapcsolódik babonákkal és tévedésekkel, azt jóakarattal mérlegeli, és ha lehetséges, teljesen és érintetlenül megőrzi, sőt olykor magába a liturgiába is beépíti, amennyiben az a liturgia igazi és hiteles szellemével elvileg összeegyeztethető.

(A pluralizmus gyakorlata)

38. Megőrizve a római szertartás lényegi egységét, helyet kell adni a törvényes változatoknak, alkalmazkodni kell a különféle közösségekhez, vidékekhez és népekhez, különösképpen a missziós területeken. Ez legyen mérvadó a liturgikus könyvek felülvizsgálatánál, a szertartások szerkezetének és rubrikáinak megállapításakor is.

(Az egyházi tekintély illetékessége)

39. A liturgikus könyvek hivatalos kiadásaiban rögzített határokon belül, s az e konstitúcióban lefektetett alapelvek szerint területileg illetékes egyházi tekintély (22. pont 2. §) feladata, hogy megállapítsa az alkalmazásokat főleg a szentségek kiszolgáltatására, a szentelményekre, körmenetekre, a liturgikus nyelvre, egyházi zenére és művészetre vonatkozóan.

(Mélyrehatóbb módosítások)

40. Mivel pedig különböző helyeken és bizonyos körülmények között sürgetően szükséges a liturgia mélyebbre ható, ezért nehezebben megoldható alkalmazása, emiatt:

1) A 22. pont 2. §-ában megnevezett területileg illetékes egyházi tekintélynek gondosan és bölcsen meg kell fontolnia e dologban, hogy az egyes népek hagyományaiból és lelkiségéből mit lehet beépíteni az istentiszteletbe. A hasznosnak vagy szükségesnek ítélt alkalmazásokat az Apostoli Szentszék elé kell terjeszteni és annak jóváhagyása után kell bevezetni.

2) Annak érdekében, hogy az alkalmazás a szükséges körülményekkel történhessen, az Apostoli Szentszék meg fogja adni a fölhatalmazást a területileg illetékes egyházi tekintélynek, hogy adott alkalommal erre megfelelő közösségekben és meghatározott időre a szükséges előzetes kísérletezéseket engedélyezze és irányítsa.

3) Mivel főként missziós területeken a liturgikus törvények alkalmazásában nehézségek szoktak támadni, ezért e törvények megalkotásába szakértőket kell bevonni az érintett szakterületről.

IV. A liturgikus élet ápolása az egyházmegyében és a plébánián

(Az egyházmegye liturgikus élete)

41. A püspököt nyája főpapjának kell tekinteni, akitől a Krisztusban hívők élete bizonyos módon származik és függ.

Ezért az egyházmegyében a püspök körül, főleg a székesegyházban kibontakozó liturgikus életet mindenki igen nagyra becsülje. Legyen mindenki meggyőződve róla, hogy az Egyház a legkiválóbb módon akkor lesz láthatóvá, amikor Isten szent népe teljesen és tevékenyen részt vesz a közös liturgiában, mindenekelőtt az Eucharisztia ünneplésében, az egységes imádságban az egyetlen oltár körül, melynél a közösség élén ott áll a papságtól és segédkezőitől körülvett püspök.[\[35\]](#)

(A plébániák liturgikus élete)

42. Mivel a püspök egyházmegyéjében nem tud mindig és mindenütt személyesen a nyáj élén állni, hívő közösségeket kell létesítenie. Közülük a legfontosabbak a plébániák, melyek a püspököt képviselő helyi lelkipásztor vezetése alatt állnak, s az egész földkerekségre kiterjedő látható Egyházat teszik jelenvalóvá.

Ezért a plébánia liturgikus életét, és annak szoros kapcsolatát a püspökkel gyakorlatilag ápolni kell, és elméletileg el kell mélyíteni a hívekben és a papságban; fáradozni kell azért, hogy a plébániai közösségi érzés különösen a vasárnapi mise együttes megünneplésében megmutatkozzék.

V. A liturgikus lelkipásztorkodás előmozdítása

(A „liturgikus mozgalom”)

43. A liturgia ápolására és megújítására kibontakozott mozgalom joggal tekinthető az isteni gondviselés korunk számára adott jelének, a Szentlélek átvonulásának az Egyházban; az egyházi élet, sőt korunk egész vallásosságának és vallási érzékének sajátos vonása.

Ezért e liturgikus lelkipásztori akciónak további előmozdítására a Szentséges Zsinat a következőket határozta el:

(Országos liturgikus bizottság)

44. Célszerű, hogy a területileg illetékes egyházi felsőbbtség, melyről a 22. pont 2. §-ában volt szó, liturgikus bizottságot szervezzen a liturgia tudományában, az egyházi zenében, egyházművészetben és lelkipásztori kérdésekben jártas szakemberekből. Ezt a bizottságot lehetőleg segítse egy liturgikus Lelkipásztori Intézet, amelynek tagjai között legyenek világi szakértők is. A bizottság feladata, hogy az illetékes területi egyházi tekintély vezetése alatt irányítsa a liturgikus lelkipásztori tevékenységet, mozdítsa elő a tanulmányokat és a szükséges kísérletezéseket valahányszor az Apostoli Szentszék elé terjesztendő alkalmazásokról van szó.

(Egyházmegyei liturgikus bizottság)

45. Hasonló okból minden egyes egyházmegyében is legyen liturgikus Bizottság a püspök vezetése alatt a liturgikus mozgalom előmozdítására.

Több egyházmegye is szervezhet egy közös bizottságot, ha ez az összefogás hatékonyabban mozdítja elő a liturgia ügyét.

(Egyházzenei és egyházművészeti bizottság)

46. A liturgikus Bizottságon kívül, amennyiben lehetséges, létesüljön minden püspökségben Egyházzenei és Egyházművészeti Bizottság is.

E három bizottságnak egyesült erővel kell dolgoznia; sőt nemegyszer az a legmegfelelőbb, ha egyetlen bizottsággá olvadnak.

Második fejezet AZ EUCHARISZTIA SZENTSÉGES MISZTÉRIUMA

(Az Eucharisztia és a kereszt áldozata)

47. Üdvözítünk az utolsó vacsora alkalmával azon az éjszakán, melyen elárultatott, megalapította testének és vérének eucharisztikus áldozatát, hogy így a kereszt áldozatát a századokon át eljöveteleig megörökítse, és így szeretett jegyesére, az Egyházra bízva halálának és föltámadásának emlékezetét: az irgalom szentségét, az egység jelét, a szeretet kötelékét[36] mint húsvéti lakomát, melyen Krisztust vesszük magunkhoz, lelkünket kegyelem tölti el, s a jövődő dicsőség záloga nekünk adatik.[37]

(Tudatos, tevékeny részvétel)

48. Az Egyház tehát körültekintő gondoskodással arra törekszik, hogy a hívek ne csak mint kívülállók vagy mint néma szemlélők legyenek jelen a hitnek ezen misztériumán, hanem azt a szertartásokon és imádságokon keresztül jól megértve, a szent cselekményben tudatosan, áhítattal és tevékenyen vegyenek részt; tanuljanak Isten ígéjéből, merítsenek erőt az Úr testének terített asztaláról, adjanak hálát Istennek, a szeplőtelen áldozatot nemcsak a pap keze által, hanem vele együtt följánlván tanulják meg önmagukat följánlani és napról napra váljanak eggyé Istennel és egymás között a Közvetítő Krisztus segítségével,[38] hogy végül Isten legyen minden mindenben.

(A *szentmisék*)

49. Éppen ezért, hogy a szentmise áldozata külső szertartásaival is teljes lelkipásztori hatékonyságot érjen el, főképp a vasárnapok és parancsolt ünnepeken a nép jelenlétében végzett szentmisékről a Szentséges Zsinat a következőket határozta el:

(A *szentmise rendjének megújítása*)

50. A szentmise rendjét (az ordo missae-t) úgy kell fölülvizsgálni, hogy az egyes részek sajátos értelme és kölcsönös összefüggése világosabban kitűnjék, s a hívek áhítatos és tevékeny részvétele könnyebbé váljék.

Ezért a szertartásokat lényegük hűségese megőrzése mellett egyszerűsíteni kell. El kell hagyni mindent, ami az idők folyamán megkettőződött vagy haszontalan járulék; ellenben a szentatyák ősi szabályai szerint néhány olyan elemet, amely az idők mostohasága miatt elveszett, állítsanak helyre, ahogy alkalmasnak vagy szükségesnek látszik.

(A *Szentírás*)

51. Annak érdekében, hogy Isten igéjének asztala gazdagabban legyen megterítve a hívők számára, a Biblia kincseit jobban föl kell tárni úgy, hogy meghatározott számú év alatt a Szentírás fontosabb részeit olvassák föl a népnek.

(A *homília*)

52. A liturgia részét képező homília, melyben a liturgikus év folyamán a szent szövegekből kifejtik a hit misztériumait és a keresztény élet törvényeit, nagyon ajánlott; sőt azokban a szentmisékben, melyeket vasárnap és parancsolt ünnepeken a nép jelenlétében végeznek, ne hagyják el, legföljebb súlyos okból.

(Az *egyetemes könyörgések*)

53. Az evangélium és a homília utáni "egyetemes könyörgéseket", más szóval a *hívek könyörgését* helyre kell állítani, főként vasárnap és parancsolt ünnepeken, hogy a nép részvételével könyörögjenek a szent Egyházért, azokért, akik fölöttünk a közhatalmat gyakorolják, akik különböző szükségekben szenvednek, továbbá minden emberért és az egész világ üdvösségéért.[\[39\]](#)

(Az *anyanyelv és a latin nyelv*)

54. A néppel együtt végzett szentmisékben megfelelő helyet lehet adni az anyanyelvnek, elsősorban az olvasmányokban és az „egyetemes könyörgésekben”, és a helyi viszonyoknak megfelelően, mindazokban a részekben, melyek a népre tartoznak, e konstitúció 36. pontja alapján.

De gondoskodni kell róla, hogy a hívek a szentmise ordináriumának azon részeit, amelyek rájuk tartoznak, tudják együtt mondani vagy énekelni latinul is.

Ahol pedig alkalmasnak látszik, hogy az anyanyelv a szentmisében nagyobb teret nyerjen, ott tartsák meg e konstitúció 40. pontját.

(A *szentáldozás*)

55. Nagyon ajánlott a szentmisén való tökéletesebb részvétel abban a formában is, hogy a hívek az Úr testét a pap áldozása után ugyanabból az Áldozatból vegyék magukhoz.

A két szín alatti áldozás a trentói zsinat dogmatikai elveinek sértetlen fönntartása mellett^[40] megengedhető az Apostoli Szentszék által meghatározott esetekben mind a klerikusoknak és szerzeteseknek, mind a laikusoknak a püspök megítélése szerint; például papoknak fölszentelésük miséjében, szerzeteseknek fogadalmuk miséjében, az újonnan kereszteleknek a keresztséget követő misében.

(A szentmise oszthatatlan egész)

56. A szentmise két része, az Ige liturgiája és az Eucharisztia liturgiája oly szorosan kapcsolódik egymáshoz, hogy egy istentiszteleti cselekményt alkot. Ezért a Zsinat nyomatékosan buzdítja a lelkipásztorokat, hogy a katekézisben jól tanítsák meg a híveket arra, hogy különösen vasárnapokon és parancsolt ünnepeken teljes szentmisén vegyenek részt.

(A koncelebráció)

57. 1. § A koncelebráció, mely alkalmas módon fejezi ki a papság egységét, napjainkig megmaradt mind a keleti, mind a nyugati Egyház gyakorlatában. Ezért a Zsinat jónak látja kiterjeszteni a koncelebrációra való fölhatalmazást a következő esetekre:

- 1/a)* nagycsütörtökön mind a krizmaszentelési, mind az esti szentmisére;
- b)* a zsinatok, a püspöki összejövetelek és szinódusok szentmiséire;
- c)* az apátmegáldás szentmiséjére.

2/a) Ezekén kívül az ordinárius engedélyével (mert az ő feladata a koncelebrálás jogosultságát megállapítani) a konventmisékre és a templomok főmiséire, ha a hívek lelkipásztori ellátása nem kívánja meg a jelenlevő papoktól a külön misézést;

b) világi vagy szerzetes papok bármilyen összejövetelének szentmiséjére.

2. § *1.* A püspökre tartozik, hogy egyházmegyéjében megállapítsa a koncelebráció rendjét.

2. Maradjon meg azonban minden papnak a szabadsága, hogy magánmisét mondhasson, de nem ugyanakkor, ugyanabban a templomban és nem nagycsütörtökön.

(A koncelebráció szertartása)

58. Készítsék el a koncelebráció új szertartását és vegyék be a Pontifikáléba és a Római Misekönyvbe.

Harmadik fejezet A TÖBBI SZENTSÉG ÉS A SZENTELMÉNYEK

(A szentségek)

59. A szentségeknek az a rendeltetésük, hogy az embereket megszenteljék, Krisztus testét fölépítsék és az Istennek kijáró tiszteletet megadják, s mint jelek a tanítást is szolgálják. A hitet nemcsak

föltételezik, de szavakkal és anyagi valósággal táplálják, erősítik és ki is fejezik; ezért a hit szentségeinek mondhatók. Megadják a kegyelmet, ugyanakkor nagyon jól föl is készítik a hívőket, hogy ezt a kegyelmet gyümölcsözően fogadják, helyesen tiszteljék Istent és gyakorolják a szeretetet.

Ezért nagyon fontos, hogy a hívők a szentségi jeleket könnyen megértsék és gyakran járuljanak a szentségekhez, amelyek a keresztény élet táplálására rendeltettek.

(A szentelmények)

60. A szentségeken kívül az Anyaszentegyház szentelményeket is alapított. Ezek szent jelek, melyek szentségekhez némileg hasonlóan elsősorban lelki hatásokat jeleznek és azokat az Egyház közbenjárására meg is szerzik. Előkészítik az embereket a szentségek sajátos hatásának befogadására, és megszentelik az élet különféle megnyilvánulásait.

(A húsvéti misztérium és az evilági valóságok)

61. Így tehát a szentségek és a szentelmények liturgiája azt eredményezi, hogy a jól fölkészült hívők életének szinte minden eseményét megszenteli a Krisztus szenvedésének, halálának és föltámadásának húsvéti misztériumból áradó kegyelem, mert e misztériumból ered minden szentség és szentelmény ereje; így szinte nincs az anyagi világnak olyan erkölcsileg helyes használati módja, amit ne lehetne az ember megszentelésére és az Isten dicséretére fordítani.

(Az újtások szükségesei)

62. Mivel pedig az idők folyamán a szentségek és a szentelmények szertartásaiba olyan elemek kerültek, melyek céljuk és természetük szerint korunkban kevésbé érthetőek, s néhányat korunk követelményeihez kell alkalmazni, ezért fölülvizsgálatukról a Szentséges Zsinat a következőket határozta:

(Az újtások irányelve)

63. A népnek gyakran nagy haszna lehet a szentségek és szentelmények kiszolgáltatásakor az anyanyelv használatából, ezért annak tágabb teret kell adni, a következő szabályok szerint:

a) a szentségek és szentelmények kiszolgáltatásában az anyanyelv használható a 36. pontban foglaltak szerint;

b) a Római Rituálé új kiadása alapján a területileg illetékes egyházi hatóság, amelyről a 22. pont, 2. §-ában volt szó, mielőbb készítse el az egyes területek igényeihez alkalmazott és honi nyelven megalkotott saját rituálékat. Az Apostoli Szentszék jóváhagyása után a szóban forgó területeken ezeket kell használni. E rituálékból vagy sajátos szertartásgyűjteményekből azonban nem hagyhatók ki azok az utasítások, amelyeket a Római Rituálé az egyes cselekmények előtt közöl, akár lelkipásztori, akár rubrikális, akár a közösséget érintő tartalmúak.

(A katekumenátus)

64. A katekumenátust, a több fokozatból álló keresztési előkészítést a felnőttek számára vissza kell állítani, és a helyi Ordinárius megítélése szerint be kell vezetni; ezáltal a katekumenátus tanulásra szánt ideje a meghatározott időpontokban elvégzett szertartásokkal megszentelhető.

(Beavatási szertartások)

65. A missziós területeken meg kell engedni, hogy az egyes népeknél szokásos beavatási szertartások közül a keresztény hagyomány mellé azokat is bevegyék, amelyek összeegyeztethetők a keresztény szertartással e Konstitúció 37-40. pontjában foglaltak szerint.

(A felnőttkeresztelés szertartása)

66. A felnőttkeresztelés mindkét – azaz az egyszerűbb és a visszaállított katekumenátussal kapcsolatos ünnepélyesebb – szertartását fölül kell vizsgálni; s a Római Misekönyvbe a saját keresztelési szentmisét kell beilleszteni.

(A gyermekkeresztelés)

67. A gyermekkeresztelés szertartását fölül kell vizsgálni, és a kisgyermek valódi állapotához kell igazítani; magában a szertartásban mutatkozzék meg világosabban a szülők és a keresztszülők szerepe és kötelessége.

(Különféle szertartási formák)

68. A keresztség szertartásában a helyi Ordinárius belátása szerint történhetnek módosítások arra az esetre, ha nagy a keresztelendők száma. Össze kell állítani egy rövidebb keresztelési szertartást is, melyet elsősorban a missziós területeken a katekéták és – halálveszély esetén – általában a világi hívők is alkalmazhatnak, ha pap vagy diakonus nincs jelen.

(Az elmaradt részek pótlása, átvétele)

69. A gyermekkeresztelés alkalmával elmaradt részeket pótló szertartás c. fejezet helyett újat kell készíteni; abból világosabban és megfelelőbben tűnjék ki, hogy a szükségkereszttségben részesült gyermek már tagja az Egyháznak.

A már érvényesen megkeresztelkedett, s a katolikus hitre térők számára is készüljön új szertartás, amely kifejezi, hogy az Egyház közösségébe fogadják őket.

(A keresztvíz megáldása)

70. A húsvéti időt kivéve a keresztvizet a kereszteléskor is meg lehet áldani, a jóváhagyott rövidebb formulával.

(A bérmálás)

71. Át kell dolgozni a bérmálás szertartását is, hogy világosabban kitűnjék ennek a szentségnek szoros összefüggése az egész keresztény beavatással; ezért a keresztségi fogadalmat a szentség fölvétele előtt újítsák meg.

A bérmálást, amennyiben alkalmas, szentmise közben lehet kiszolgáltatni; a szentmisén kívüli szertartáshoz megfelelő bevezető szövegeket kell összeállítani.

(A bűnbocsánat szentsége)

72. A bűnbocsánat szentségének szertartását és formuláit úgy kell fölülvizsgálni, hogy a szentség természetét és hatását világosabban fejezzék ki.

(A betegek kenete)

73. Az „utolsó kenet”, vagy helyesebben „a betegek kenete” nemcsak a halálveszélyben lévők szentsége. Ezért fölvetelére már az az időszak is biztosan alkalmas, amikor a hívő élete betegség vagy öregség miatt kezd veszélybe kerülni.

(A betegellátás)

74. A betegek kenetének és a szent útravalónak egymástól különálló szertartása mellé készíteni kell egy olyan összefüggő szertartást is, melyben a beteg megkenése a gyónás után és a szent útravaló fogadása előtt történik.

75. A kenések száma a körülményekhez igazodjék. A betegek kenetének szertartásában előforduló imádságokat is úgy kell újjáalkotni, hogy azok megfeleljenek a szentséget fölvevő betegek sajátos körülményeinek.

(Az egyházi rend)

76. Az ordinációk szertartását és szövegeit felül kell vizsgálni. Minden ordináció vagy a felszentelés elején a püspök anyanyelven mondhatja el bevezető szavait.

Püspökszentelés alkalmával a kézföltételt valamennyi jelenlévő püspök végezheti.

(A házasság szentsége)

77. A római Rituále eddigi házasságkötési szertartását át kell dolgozni és gazdagabbá kell tenni, hogy a szentség kegyelmét világosabban jelezze és a házastársak kötelességeit nyomatékosan hangsúlyozza.

„A Szent Zsinat nyomatékosan kívánja, hogy ha egyes területeken a házasságkötéskor más, dicséretes hagyományok is szokásban vannak, azokat föltétlenül tartsák meg.”^[41]

Ezen kívül megmarad a területileg illetékes egyházi hatóságnak – amelyről e Konstítúció 22. pontja 2. §-ában volt szó – az a joga, hogy a 63. pont alapelve szerint a hely és nép szokásainak megfelelő külön szertartást dolgozzon ki. Érvényben marad azonban az a törvény, hogy az eskető pap veszi ki és fogadja a házasulandók beleegyezését.

78. A házasságot lehetőleg szentmisében kössék, az evangélium és a homília után, a hívek könyörgése előtt. A menyasszonyért mondott imádságot megfelelően át kell dolgozni, hogy mindkét házastárs kölcsönös hűségét és ebből fakadó kötelességét egyformán hangsúlyozza. Ez az imádság anyanyelven is végezhető.

Amikor azonban a házasságot szentmisén kívül kötik meg, a szertartás elején föl kell olvasni a nászmise szentleckéjét és evangéliumát; az áldásban pedig mindig részesíteni kell a jegyeseket.

(A szentelmények szertartásai)

79. Felül kell vizsgálni a szentelmények szertartását is, mégpedig annak a legfőbb alapelvnek értelmében, hogy a hívek tudatos, tevékeny és könnyen megvalósítható részvétele biztosított legyen, figyelemmel korunk igényeire is. A 63. pont szerint átdolgozandó új rituálékba, ha szükséges, új szentelményeket is be lehet venni.

Fenntartott – és csak a püspökök és ordináriusok számára fenntartott – áldás nagyon kevés legyen.

Gondoskodni kell arról, hogy bizonyos szentelményeket -- legalábbis különleges körülmények között és a főpásztor ítélete szerint -- megfelelő lelkületű és adottságokkal rendelkező világi hívők is kiszolgáltathassanak.

(A fogadalomtétel szertartásai)

80. A római Pontifikáléban a szüzek konszekrálásának szertartását felül kell vizsgálni.

Azok számára, akik fogadalmat tesznek vagy fogadalmukat szentmise közben megújítják – hacsak a partikuláris jog másként nem intézkedik – új szertartásokat kell összeállítani a fogadalmakra, illetve azok megújítására. Ezekben nagyobb egyöntetűség, egyszerűség és méltóság mutatkozzék meg. Dicséretes, ha a fogadalmat szentmise közben teszik.

(A temetés)

81. A temetési szertartás fejezze ki világosabban a keresztény ember halálának húsvéti jellegét, alkalmazkodjék jobban az egyes területek adottságaihoz és hagyományaihoz, még a liturgikus színben is.

(A gyermektemetés)

82. Felül kell vizsgálni a gyermektemetés szertartását, és külön szentmisével kell ellátni.

Negyedik fejezet A SZENT ZSOLOZSMA

(A zsolozsma Krisztus és az Egyház tevékenysége)

83. Az új és örök szövetség főpapja, Krisztus Jézus, magára véve az emberi természetet, a földi számkivetésbe magával hozta azt a himnuszt, amely a mennyei hazában öröktől fogva zeng. Az egész emberiséget maga köré gyűjti, hogy vele együtt énekelje az istendicséret ezen énekét.

E papi feladatát ugyanis Egyházán keresztül folytatja, mely nem csupán az Eucharisztia ünneplésével, de más módokon is, főleg a zsolozsma végzésével dicséri szüntelenül az Urat, s jár közben az egész világ üdvösségéért.

(Emberek imája, Krisztus imája)

84. A zsolozsmát ősi keresztény hagyomány szerint úgy szerkesztették meg, hogy Isten dicséretével a nappalt és az éjszakát megszentelje. Amikor tehát a papok és az egyházi törvény alapján zsolozsmára kötelezettek, vagy a Krisztus-hívők a pappal együtt jóváhagyott formákban a dicséret e csodálatos énekét zengik, akkor ez a vőlegényéhez beszélő menyasszony hangja, sőt Krisztus és az Ő testének imádsága az Atyához.

(Ima az Anyaszentegyház nevében)

85. Mindazok tehát, akik zsolozsmáznak, teljesítik az Egyház szent kötelességét, ugyanakkor részesülnek Krisztus menyasszonyának fönséges méltóságában, mert Isten dicséretét végezvén az Anyaszentegyház nevében állnak Isten trónja előtt.

(A zsolozsmázás jelentősége)

86. A lelkipásztori szolgálatban élő papok annál nagyobb odaadással fognak zsolozsmázni, minél inkább tudatosul bennük, hogy meg kell fogadniok Pál intelmét: "Imádkozzatok szüntelenül" (1Tesz 5,17); a munkának ugyanis, amelyben fáradoznak, csak az Úr tud eredményt és növekedést adni, aki azt mondta: "Nálam nélkül semmit sem tehetek" (Jn 15,5); ezért mondták a diákonusokat állító apostolok: "Mi majd az imádságnak és az Ige szolgálatának szenteljük magunkat" (ApCsel 6,4).

(A Zsinat szándéka)

87. Annak érdekében, hogy a zsolozsmát mind a papok, mind az Egyház más tagjai is az adott körülmények között jobban és tökéletesebben tudják végezni, a Szentséges Zsinat az Apostoli Szentszék által már sikeresen elindított megújítást folytatva, a római szertartású zsolozsmáról a következőket rendeli el:

(A nap megszentelése)

88. Mivel a zsolozsma célja a nap megszentelése, azért az imaórák hagyományos rendjét úgy kell megújítani, hogy amennyire lehetséges, feleljenek meg a tényleges időpontoknak; ugyanakkor figyelembe kell venni a mai életkörülményeket is, főként az apostoli szolgálatban tevékenykedők szempontjait.

(A megújítás szabályai)

89. A zsolozsma megújításánál ezért a következő szabályokat tartsák meg:

- a) A *laudest* mint reggeli imádságot és a *vesperást* mint esti imádságot -- melyek az egyetemes Egyház tiszteletreméltó hagyománya szerint a mindennapi zsolozsma két sarkpontja -- a fő imaóráknak kell tekinteni és így kell végezni őket;
- b) a *kompletórium* legyen alkalmas a nap lezárására;
- c) a *matutinum* elnevezésű imaórát, mely a kórusimádságban megőrzi ugyan az éjszakai istendicséret jellegét, úgy kell átalakítani, hogy a nap bármelyik órájában imádkozható legyen; kevesebb zsolotárból és hosszabb olvasmányokból álljon;
- d) a *prima* nevű imaóra megszűnik;
- e) a kisebb imaórákat, a *terciát*, a *szekszát* és a *nónát* a kórusimában tartsák meg. Kóruson kívül szabad a háromból a napszaknak megfelelő egy imaórát választani.

(A zsolozsma a lelki élet forrása)

90. Amellett, hogy a zsolozsma az Egyház hivatalos imádsága, a lelkiesség forrása és a személyes imádság táplálója is. Ezért kérve kérjük az Úrban a papokat és mindazokat, akik részt vesznek a szent zsolozsmában, hogy imájuk közben elméjük legyen összhangban szavaikkal; ennek jobb elérése végett különösen a zsolotárok terén mindenki alapos liturgikus és biblikus képzést kapjon.

A megújítás alkalmával a római zsolozsma tiszteletreméltó és sok százados kincseit úgy kell föltárni, hogy minél nagyobb mértékben és minél könnyebben tudjanak meríteni belőle a zsolozsmázók.

(A zsoltárok)

91. Hogy az imaórák 89. pontban javasolt rendjét valóban meg lehessen tartani, a 150 zsoltárt ezután nem egy hétre, hanem hosszabb időre kell elosztani.

A Zsoltároskönyv szerencsésen megkezdett felülvizsgálatát – tekintetbe véve a keresztény latinitás sajátosságait, az énekelt liturgikus használatot, és a latin Egyház egész hagyományát – mielőbb be kell fejezni.

(Az olvasmányok)

92. Az olvasmányokra vonatkozó szabályok a következők:

- a) a szentírási szakaszokat úgy kell elrendezni, hogy Isten igéjének kincsei nagyobb mértékben és könnyebben legyenek hozzáférhetőek;
- b) az egyházatyák, egyháztanítók és egyházi írók munkáiból vett olvasmányokat jobban meg kell válogatni;
- c) a szentek élete és szenvedéstörténete történetileg legyen hiteles.

(A himnuszok)

93. Amennyiben hasznosnak mutatkozik, a himnuszokat vissza kell állítani ősi formájukba. El kell hagyni vagy meg kell változtatni mindazt, ami a mitológia vonásait viseli magán, vagy a keresztény áhítatnak kevésbé felel meg. A himnuszok kincsesládájából -- ha szükséges -- újakat is be kell venni.

(Az időpontok megtartása)

94. Mind a nap valódi megszentelése, mind a zsolozsma lelki haszonnal való végzése érdekében fontos, hogy az imaórákat olyan időpontban végezzék, mely a legjobban megközelíti az imaórák kánoni idejét.

(A kórus)

95. A kórusra kötelezett közösségek a konventmisén kívül a szent zsolozsmát is kötelesek mindennap kórusban végezni, mégpedig:

- a) a kanonikrendek, a monasztikus férfi és női rendek, valamint a többi, a jog vagy a szabályzatuk által kórusra kötelezett rendek, az egész zsolozsmát;
- b) a székes- és társaskáptalanok a zsolozsmának azon részeit, melyekre az általános vagy a partikuláris jog kötelezi őket;
- c) e közösségek minden, egyházi rendben lévő vagy ünnepélyes fogadalmas tagja – a laikus testvérek (*nővérek*) kivételével – köteles magánúton elvégezni azokat az imaórákat, melyeket a kórusban nem mondott el.

(Kórusra nem kötelezettek zsolozsmázása)

96. A kórusra nem kötelezett klerikusok, a nagyobb rendek felvétele után kötelesek naponként, akár közösségben, akár egyedül az egész zsolozsmát elvégezni a 89. pontban foglaltak szerint.

(Fölmentés a zsolozsmázás alól)

97. A rubrikáknak kell meghatározniok, hogy egyes esetekben a zsolozsma milyen más liturgikus cselekménnyel helyettesíthető.

Különleges esetekben és jogos okból az ordináriusok a joghatóságuk alá tartozóknak a zsolozsma kötelezettsége alól teljesen vagy részben fölmentést adhatnak, vagy a zsolozsmát mással helyettesíthetik.

(A szerzetesek zsolozsmája)

98. Bármely szerzetes intézmény tagjai, amikor a zsolozsmának a szabályzatuk által meghatározott részét mondják, az Egyház hivatalos imádságát végzik.

Ugyanígy az Egyház hivatalos imádságát végzik akkor is, ha szabályzatuk rendelkezése alapján valamilyen kiszolozsmát mondanak, föltéve, ha az hasonló szerkezetű, mint a zsolozsma, és szabályos jóváhagyást nyert.

(A közös végzés ajánlása)

99. Mivel a zsolozsma az Egyház, vagyis a teljes misztikus test Istent nyilvánosan dicsőítő szava, ajánlatos, hogy a kórusra nem kötelezett klerikusok is, és főként az ugyanott élő vagy valamely alkalomra egybegyűlt papok közösen végezzék el a zsolozsmának legalább egy részét.

Mindazok pedig, akik a szent zsolozsmát kórusban, illetve közösségben végzik, a rájuk bízott feladatot, mind a lélek belső odaadásával, mind magatartásuk külső megnyilvánulásával a lehető legtökéletesebben teljesítsék.

Ezenkívül, amennyiben megvalósítható, a zsolozsmát kórusban és közösségben lehetőleg énekeljék.

(A nép bevonása)

100. A lelkipásztorok a fő imaórákat, főként a vesperást vasárnapokon és a nagyobb ünnepeken a templomban a néppel együtt végezzék. Ajánlatos, hogy a hívek is imádkozzák a zsolozsmát, a papokkal együtt, vagy maguk között, vagy egyénileg.

(A latin nyelv használata)

101. 1. § A latin szertartás sok évszázados hagyománya szerint a klerikusoknak a szent zsolozsmában meg kell maradniuk a latin nyelvnél. Az Ordináriusnak azonban hatalmában áll, hogy megengedje egyes esetekre nézve, a 36. pontban foglaltak szerint az anyanyelv használatát olyan klerikusok számára, akiknél a latin nyelv komoly akadályt jelentene a zsolozsma helyes végzésében.

2. § Szerzetesnőknek és a tökéletes életre vállalkozó közösségek tagjainak, akár klerikus férfiak, akár nők, az illetékes eljáró megengedheti az anyanyelv használatát a kórusban, amennyiben a fordítás jóvá van hagyva.

3. § A zsolozsma végzésére kötelezett klerikus, ha a híveknek egy csoportjával vagy olyanokkal társulva, akikről a 2. §-ban történt említés, a nép nyelvén végzi el a zsolozsmát, eleget tett kötelességének, amennyiben a fordítás jóvá van hagyva.

Ötödik fejezet
A LITURGIKUS ÉV

(Krisztus misztériumainak ünneplése)

102. Az Egyház mint jó édesanya feladatának tartja, hogy isteni vőlegényének üdvösséget szerző művét az év folyamán meghatározott napokra szétszórva, szent emlékezéssel ünnepelje. Minden héten vasárnap, az *Úr napjának* nevezett napon megemlékezik az Úr föltámadásáról, melyet az esztendőben egyszer, a legnagyobb ünnepen, húsvétkor az Ő boldog szenvedésével együtt ünnepel. Az esztendő folyamán pedig Krisztus egész misztériumát kibontja a megtestesüléstől és a születéstől kezdve a mennybemenetelen és pünkösdőn át az Úr boldog reménnyel várt eljöveteleig. A megemlékezés a megváltás misztériumait az időben megjeleníti, s ezáltal az Úr erényeinek és érdemeinek gazdagságát föltárja a híveknek, hogy meríthessenek belőle és betelhessenek az üdvösség kegyelmével.

(A Szent Szűz ünnepei)

103. Amikor az Anyaszentegyház így évenként megünnepli Krisztus misztériumait, megkülönböztetett szeretettel tiszteli Isten Anyját, a Boldogságos Szűz Máriát, akit elszakíthatatlan kötelék fűz Fiának üdvösséget szerző művéhez. Benne csodálja és magasztalja a megváltás legkiválóbb gyümölcsét, és mint legtisztább képben, örömmel szemléli benne azt, amire vágyik, s amit remél, hogy maga is el fog érni.

(A szentek emléknapijai)

104. Ezen kívül az év körforgásába beillesztette az Egyház a vértanúk és más szentek emléknapijait, mert ők Isten sokféle kegyelmével eljutottak a tökéletességre, már elnyerték az örök üdvösséget és így az égben Istennek tökéletes dicsőítést zengenek, érettünk pedig közbenjárnak. Az Egyház a szentek égi születésnapján a Krisztussal együtt szenvedő és vele együtt megdicsőült szentekben a húsvéti misztériumot hirdeti, és a hívők szeme elé állítja a mindenkit Krisztus által az Atyához vonzó példájukat, s az ő érdemeikre hivatkozva esdi ki Isten áldását.

(A kiemelt időpontok)

105. Végül az Egyház az év különféle időpontjain, a ránk hagyományozott szokások szerint elmélyíti a hívők nevelését a teste és lélekre egyformán ható jámbor gyakorlatokkal, oktatással, imádkozással, a bűnbánat és az irgalmasság cselekedeteivel. Ezek után a Szentséges Zsinat jónak látja a következőket elrendelni:

(A vasárnap)

106. Az Egyház a húsvéti misztériumot a Krisztus föltámadása napjából eredő apostoli hagyományra támaszkodva, a nyolcadik napon ünnepli, melyet méltán neveznek Úr napjának, *dies dominicának*. E napon ugyanis a Krisztus-hívőknek össze kell jönniük, hogy hallgatván Isten ígését és részesedvén az Eucharisziában megemlékezzenek az Úr Jézus szenvedéséről, föltámadásáról és dicsőségéről, hálát adván Istennek, aki őket "élő reményre szülte újjá Jézus Krisztusnak a halálából való föltámadása által" (1Pt 1,3). Így tehát a vasárnap az ős ünnepnap, amit a jámbor hívekkel meg kell ismertetni és a lelkükre kell kötni, úgy, hogy ez a nap az öröm és a munkaszünet napja is legyen. Más ünnepet nem szabad elébe helyezni, kivéve a valóban legnagyobb jelentőségűeket: az Úr napja ugyanis az egész liturgikus évnek alapja és magja.

(A liturgikus év megújítása)

107. A liturgikus év átrendezésében -- szem előtt tartva mindig korunk viszonyait -- úgy kell megtartani vagy visszaállítani a szent idők hagyományos szokásait, hogy ezek megőrizzék eredeti jellegüket. Így fogja táplálni a hívők vallásos életét a krisztusi megváltás misztériumainak, különösképpen is a húsvéti misztériumnak az ünneplése. Ha a helyi viszonyok miatt módosítások válnának szükségessé, ezek a 39. és a 40. pontban foglaltak szerint történjenek.

(Az Úr ünnepei)

108. A hívők figyelme elsősorban az Úr ünnepeire irányuljon, amikor az év folyamán az üdvösség misztériumait ünnepeljük. Ezért az üdvösség misztériumait ünneplő időszakok (*proprium de tempore*) elsőbbséget élvezzenek a szentek ünnepeivel szemben, hogy az üdvösség misztériumainak teljes köre méltó ünnepléshez jusson.

(A szent negyvennap)

109. A nagyböjt kettős természetét – tudniillik, hogy (1) a keresztségre való emlékezés vagy előkészület és (2) a bűnbánat által a többet imádkozó és Isten igéjét figyelmesebben hallgató híveket előkészíti a húsvéti misztérium ünneplésére – mind a liturgiában, mind a liturgikus katekézisben meg kell mutatni. Ezért:

a) a nagyböjti liturgia keresztségi elemeit bőségesebben kell fölhasználni; és ha szükséges, egyeseket a régi hagyományból újra vissza kell állítani;

b) ugyanezt kell mondanunk a bűnbánati elemekről is. Ami a katekézist illeti, a bűn közösségi következményeivel együtt jól be kell vésni a hívők lelkébe a bűnbánatnak azt a sajátosságát, hogy a bűnt azért bánja, mert Isten megbántása az; nem szabad figyelmen kívül hagyni az Egyház szerepét sem a bűnbánattartásban, és sürgetni kell az imádságot a bűnösökért.

(A bűnbánat gyakorlatai)

110. A nagyböjti bűnbánat ne csak belső és egyéni, hanem külső és közösségi is legyen. Hagyományos gyakorlatait úgy kell átalakítani, hogy megfeleljenek korunk követelményeinek, a különböző vidékek lehetőségeinek és a hívők életkörülményeinek. Ezeket a gyakorlatokat ajánlják a hívők figyelmébe a 22. pontban megnevezett hatóságok.

Nagypénteken, az Úr szenvedésének és halálának napján azonban maradjon meg változatlanul mindenütt a szent húsvéti böjt, sőt ahol ez alkalmasnak látszik, ki kell terjeszteni nagyszombatra is, hogy így emelkedett és fogékony lélekkel érkezzenek el a hívők a föltámadás vasárnapjának örömeihez.

(A szentek ünneplése)

111. A hagyománynak megfelelően tiszteljük az Egyházban a szenteket, tiszteletben tartjuk hiteles ereklyéiket és képeiket is. A szentek ünnepei ugyanis Krisztusnak szolgálóiban véghezvitt csodatetteit hirdetik, a hívőknek pedig követésre és utánzásra alkalmas példát adnak.

A szentek ünnepei ne kerüljenek túlsúlyba az üdvösséget szerző misztériumok ünnepeivel szemben, megtartásuk többnyire egy-egy részegyház, nemzet vagy szerzetescsalád körére korlátozódjék. Az egész Egyházra csak azoknak a szenteknek a tiszteletét kell kiterjeszteni, akiknek jelentősége valóban egyetemes.

Hatodik fejezet
A SZENT ZENE ÉS ÉNEK

(A szent zene jelentősége)

112. Az egyetemes Egyház zenei hagyománya fölbecsülhetetlen értékű kincs. Minden más művészi kifejezőmód fölé emelkedik, leginkább azért, mert a szent szövegeket kísérő dallam az ünnepélyes liturgiának szükséges és integrális része.

Valóban, a szent ének jelentőségét a Szentírás,[\[42\]](#) a szentatyák és a római pápák is hangoztatják, akik korunkban, élükön Szent X. Pius pápával, nyomatékkal mutattak rá a szent zene szolgáló szerepére az istentiszteletben.

Ezért a szent zene annál szentebb lesz, minél szorosabban kapcsolódik a liturgikus cselekményekhez: bensőségesebben fejezi ki az imádságot, növeli a lelkek egységét, gazdagítja és ünnepélyesebbé teszi a szent szertartásokat. Az Egyház ezért jóváhagyja az igazi művészet minden megnyilatkozását, ha megvannak bennük a kívánt föltételek és helyt ad nekik az istentiszteleten.

A Szentséges Zsinat megtartva az egyházi hagyomány és rendtartás szabályait és előírásait, s figyelembe véve a szent zene és ének célját, mely Isten megdicsőítése és a hívők megszentelése, a következőket rendeli el.

(A szent zene a liturgiában)

113. A liturgikus cselekmény nemesebb formát ölt, amikor az istentiszteletet ünnepélyesen, énekelve és asszisztenciával végzik, a nép pedig cselekvően bekapcsolódik.

A nyelvet illetően a 36., a szentmisét az 54., a szentségeket a 63., a szent zsolozsmát illetően a 101. pontban mondottakat kell megtartani.

(A szent ének)

114. A szent zene kincseit a legnagyobb gonddal kell megőrizni és fölhasználni. Szüntelenül gondot kell fordítani az énekkarokra, főként a székesegyházakban. A püspökök és a lelkipásztorok pedig komolyan gondoskodjanak arról, hogy minden énekes szent cselekményben a hívők egész közösségének módja legyen az őt megillető tevékeny részvételre a 28. és a 30. pontban foglaltak szerint.

(A zenei oktatás)

115. A papnevelő intézetekben, a férfi és női szerzetek újoncházaiban és tanulmányi házaiban, de minden katolikus intézményben és iskolában is nagy gondot kell fordítani a zenei nevelésre és gyakorlatra; ehhez azonban a szent zene tanárait és vezetőit gondosan ki kell képezni.

Ajánlatos továbbá, hogy a lehetőségek szerint a szent zene magasabb fokú intézeteit is fölállítsák.

A szent zene művelőinek, az énekeseknek és főleg a gyermekkórusoknak alapos liturgikus képzést kell adni.

(A gregorián ének)

116. Az Egyház a gregorián korálist tekinti a római liturgia saját énekének. Ezért a liturgikus cselekményekben – azonos feltételek mellett – ennek kell elfoglalnia az első helyet.

A szent zene és ének többi fajtája, főleg a polifónia, a legkevésbé sincs kizárva az istentiszteletekből, csak feleljen meg mindenben a liturgikus cselekmény szellemének a 30. pontban foglaltak szerint.

(Gregorián énekeskönyvek)

117. Be kell fejezni a gregorián énekeskönyvek hivatalos kiadását; sőt gondoskodni kell a Szent X. Pius-féle reform során már kiadott könyvek még alaposabb kritikai kiadásáról is.

Ajánlatos továbbá az is, hogy kisebb templomok számára adják ki az egyszerűbb dallamok gyűjteményét.

(A népének)

118. A vallásos népéneket is gonddal ápolják, hogy fölhangozhassék a hívek éneke a különböző ájtatosságokon, sőt az előírások és rubrikák szerint a liturgikus cselekményekben is.

(A népek zenei hagyományai)

119. Mivel sok országban, főként a missziós területeken megvan a nemzeteknek a maguk sajátos – mind a vallási, mind a polgári életben nagy jelentőségű – zenei hagyománya, meg kell becsülni és meg kell adni neki a megfelelő helyet vallási érzületük ápolására, és az adottságaikhoz alkalmazott istentiszteleten, a 39. és 40. pont értelmében.

Ezért a misszionáriusok zenei képzésében komolyan kell gondoskodni arról is, hogy amennyire csak lehet, ápolni tudják az adott nép hagyományos zenéjét mind az iskolákban, mind a szent cselekményekben.

(A hangszerek)

120. A latin Egyházban nagy megbecsülésben részesül az orgona, mint hagyományos hangszer; hangja csodálatos módon tudja fokozni a liturgia ünnepélyességét és a lelket nagy erővel emeli Istenhez és az égiekhez.

A 22. pont 2. §-ában, továbbá a 37. és 40. pontban említett területileg illetékes hatóság megítélése és jóváhagyása alapján más hangszerek is használhatók az istentiszteleteken, amennyiben alkalmasak vagy alkalmassá tehetők a szent használatra, megfelelnek Isten háza méltóságának és a hívők épülését valóban előmozdítják.

(Zenészek és zeneszerzők)

121. Az egyházi zene keresztény érzülettől áthatott művelői érezzék át, hogy a szent zene ápolására és kincseinek gyarapítására hivatottak.

Olyan dallamokat szerezzenek, amelyek magukon viselik az igazi szent zene ismertetőjeleit, s melyeket nemcsak nagy énekkarok tudnak énekelni, hanem kisebb szköláknak is megfelelnek, és elősegítik a hívők egész közösségének tevékeny részvételét.

A szent énekekre szánt szövegek feleljenek meg a katolikus tanításnak, merítsék azokat elsősorban a Szentírás és a liturgia forrásaiból.

Hetedik fejezet
A SZAKRÁLIS MŰVÉSZET ÉS A BERENDEZÉSI TÁRGYAK

(A szakrális művészet jelentősége)

122. Teljes joggal számítják a legnagyobb emberrel teljesítmények közé a képzőművészeteket, különösen pedig a vallásos művészetet, s azon belül is mint ennek csúcát, a szakrális művészetet. A vallásos és szakrális művészet Isten végtelen szépségére figyel, azt akarja lehetőségei szerint emberi alkotásban kifejezni. Annál jobban szolgálja tehát Istent, az ő dicséretét és dicsőségét, minél tudatosabban törekszik arra, hogy alkotásaival a lehető legjobban vezesse Isten felé az emberek lelkét.

Az Anyaszentegyház ezért mindenkor barátja volt a képzőművészeteknek, nemes szolgálatukat szüntelenül igénybe vette, és művészeket nevelt, hogy az istentisztelethez tartozó tárgyak igazán méltóak, ékesek és szépek legyenek, s valóban a mennyei valóságokat jelezzék és tükrözzék. De mindig fönntartotta magának a jogot, hogy ítélkezzen a műalkotások felett: megfelelnek-e a hitnek, a vallásosságnak és a vallás áthagyományozott elveinek, továbbá alkalmasak-e a szakrális használatra.

Az Egyház nagy gondot fordított arra, hogy a szent felszerelési tárgyak rendeltetésükhöz méltók és szépek legyenek, s emeljék az istentisztelelet fényét; ezért meg is engedte a változtatásokat anyagban, formában, díszítésben, ha az idők folyamán azt megkívánta a technika fejlődése.

Ezért az Atyák jónak látták, hogy a következőket rendeljék el.

(A művészeti stílusok)

123. Az Egyház egyetlen művészeti stílust sem tekintett kizárólagosan sajátjának, hanem alkalmazkodva a népek jellegzetes adottságaihoz és a különféle szertartások igényeihez minden korszak kifejezési formáját befogadta. Így a művészeti alkotásokkal a századok folyamán olyan kincseket hozott létre, amelyeket minden lehető gondoskodással őrizni kell. Korunkban is biztosítani kell az Egyházban minden nép és földrész művészeti szabadságát – csak szolgálják megfelelő tisztelettel és kellő megbecsüléssel az Isten házáat és a szent szertartásokat –, hogy napjaink művészete, a maga remekléseivel csatlakozhassék ahhoz a kórusához, amelyben elmúlt évszázadok kiváló művészei zengték a katolikus hit magasztalását.

(Az eszmény a nemes szépség)

124. Az ordináriusok, amikor az igazán szakrális művészeteket szorgalmazzák és támogatják, inkább a nemes szépségre, mint az üres pompára törekedjenek. Ez érvényes a szent ruhákra és a berendezésre is.

A püspököknek szigorúan távol kell tartaniuk a templomoktól és más szent helyektől az olyan műalkotásokat, melyek ellenkeznek a keresztyén hittel, erkölcsökkel és jámborsággal; melyek a

józan vallásos érzést sértik akár azzal, hogy a formákat elcsúfítják, akár azzal, hogy művészi szempontból nem kielégítőek, közepszerűek vagy utánzatok.

A templomok építésénél ügyelni kell arra, hogy alkalmasak legyenek a liturgikus cselekményekre, s tegyék lehetővé a hívek tevékeny részvételét.

(A szent személyek ábrázolása)

125. Ragaszkodni kell továbbra is ahhoz a gyakorlathoz, hogy a templomokban elhelyezik a hívők által tisztelt szentek képeit és szobrait, de ezek az ábrázolások mérsékelt számban és megfelelő rendben kapjanak helyet, ne okozzanak a keresztény népben megütközést és ne adjanak alkalmat helytelen áhítatra.

(A műalkotások beszerzése és megőrzése)

126. A műalkotások helyes megítélése érdekében hallgassák meg a helyi ordináriusok az egyházművészeti bizottságot, adott esetben még más, különösen is hozzáértő személyeket is, valamint a 44., 45., 46. pontokban említett bizottságokat.

Gondosan ügyeljenek a főpásztorok arra, hogy a szent fölszerelésből és az értékes műalkotásokból mint Isten házának ékességeiből semmit áruba ne bocsássanak vagy veszendőbe menni ne engedjenek.

(A művészek)

127. A püspökök akár személyesen, akár műértő és a művészetet szerető papok által gondoskodjanak arról, hogy a művészeket bevezessék a szent művészet és liturgia szellemébe. Ezenfelül ajánlatos, hogy ahol jónak látszik, a művészek képzésére alapítsák meg a szakrális művészet akadémiáját vagy iskoláját.

Mindazok a művészek pedig, akik alkotó tehetségükkel a szent Egyházban Isten dicsőségét kívánják szolgálni, tartsák mindig szem előtt, hogy tevékenységük bizonyos értelemben a teremtő Isten szent utánzása, s alkotásaik célja a katolikus istentisztelet szolgálata, a hívők lelki épülése, áhítatuk és vallási ismereteik gyarapítása.

(A szent tárgyak és a szent ruhák)

128. Mielőbb felül kell vizsgálni a liturgiával kapcsolatos felszerelési tárgyakra vonatkozó általános jogszabályokat, helyi rendelkezéseket és a 25. pont értelmében a liturgikus könyveket, főként azokban a kérdésekben, amelyek a templomok méltó és célszerű szerkezetét, az oltárok formáját és építését, a szentségház méltóságát, elhelyezését és biztonságát, a keresztelőkút alkalmasságát és méltó helyét, a szentek képeit és szobrait, díszítések és ruházat használatát szabályozzák: mindazt, ami kevésbé felel meg a megújított liturgiának, meg kell változtatni vagy meg kell szüntetni, ami pedig előmozdítja, azt meg kell tartani vagy be kell vezetni.

E témakörben, főként ami a szent fölszerelési tárgyak és szent ruhák anyagát és formáját érinti, az egyes területek püspöki karai illetékesek abban, hogy e konstitúció 22. pontja értelmében alkalmazkodjanak a helyi igényekhez és szokásokhoz.

(A klérus tájékozottsága)

129. A klerikusokat bölcséleti és hittudományi tanulmányaik idején oktatni kell a szakrális művészetek történetéről és fejlődéséről, valamint azokról az egészséges alapelvekről is, melyekhez a szakrális műalkotásoknak igazodniuk kell, hogy becsülni és őrizni tudják az Egyház tiszteletreméltó művészeti emlékeit, és megfelelő tanácsokkal tudják ellátni az alkotó művészeket.

(A főpapi jelvények használata)

130. Illő, hogy a főpapi jelvények használata a fölszentelt püspököknek vagy valamilyen különleges joghatósággal bíró egyházi személyeknek legyen fönntartva.

FÜGGELÉK A II. VATIKÁNI ZSINAT NYILATKOZATA A NAPTÁRREFORMRÓL

A Szentséges Második egyetemes Vatikáni Zsinat szerint nem kis jelentőségű az a sokfelől elhangzott kívánság, hogy húsvét ünnepét egy meghatározott vasárnaphoz kössék és állandó naptárt alkossanak, ezért gondosan mérlegelve mindazokat a következményeket, amelyek egy új naptár bevezetésével járhatnak, a következőket jelenti ki:

1. A Szentséges Zsinat nem ellenzi, hogy húsvét ünnepét a Gergely-naptár egy meghatározott vasárnapjára tegyék, föltéve, hogy ebbe beleegyeznek az összes érdekeltek, elsősorban az Apostoli Szék közösségétől elkülönült testvérek.
2. Ugyancsak kijelenti a Szentséges Zsinat, hogy nincs ellenvetése azokkal a kezdeményezésekkel szemben, melyek célja egy örök naptár bevezetése a polgári életbe.

Az örök naptár megállapítására és a polgári életbe való bevezetésére kigondolt rendszerek közül csak azokhoz járul hozzá az Egyház, melyek megtartják és védik a hét napból álló és a vasárnapot magában foglaló hetet; a héten kívül eső napot nem iktatnak közbe, hogy a heteknek egymásután való folyamatossága sértetlen maradjon. Arra az esetre, ha mégis nagyon alapos ellenérvek merülnének föl, az Apostoli Szentszék fönntartja magának a döntést.

Mindazt, amit e konstitúció egészében és részleteiben tartalmaz, helyeselték az Atyák. Mi pedig mindezt a Krisztustól kapott apostoli hatalmunkkal a Tisztelendő Atyákkal együtt a Szentlélekben jóváhagyjuk, kötelezőként kimondjuk, tekintélyünkkel megerősítjük, és amit a Zsinat alkotott, Isten dicsőségére közzétenni elrendeljük.

Rómában, Szent Péternél, 1963. december 4-én.
ÉN PÁL, a katolikus Egyház püspöke.
Következnek a zsinati atyák aláírásai

Forrás: <https://katolikus.hu/dokumentumtar/2532>

*

JEGYZETEK

- [1] P. u. IX. vas. följánló imája
- [2] Zsid 13,14
- [3] Ef 2,21-22
- [4] Ef 4,13
- [5] Iz 11,12
- [6] Jn 11,52
- [7] Jn 10,16
- [8] Iz 61,1; Lk 4,18
- [9] Antiochiai Szent Ignác: Az efezusiakhoz 7, 2. F. X. Funk, Patres Apostolici I. Tubingae 1901, 218.1.
- [10] 1 Tim 2,5
- [11] Sacramentarium Veronense (Leonianum) (C. Mohlberg, Romae 1956. n. 1265. p. 162.)
- [12] Húsvéti prefáció a római misekönyvben.
- [13] Imádság a régi római misekönyvben nagyszombaton a 2. olv. után.
- [14] Mt 16,15
- [15] ApCsel 26,18
- [16] Róm 6,4; Ef 2,6; Kol 3,1; 2Tim 2,11
- [17] Jn 4,23
- [18] 1Kor 11,26
- [19] Róm 8,15.
- [20] Conc. Trid. Sess. XXII. II. oct. 1551. Decr. De ss. Eucharist., c.5.: Concilium Tridentinum, Diariorum, Actorum, Epistolarum, Tractatum nova collectio, ed. Soc. Goerresiana, t. VII. Actorum pars IV. Friburgi Brisgoviae 1961. p. 202.
- [21] Conc. Trid. Sess. XXII. 17. sept. 1562. Decr. De ss. Missae sacrif., c. 2.: CONCILIUM TRIDENTINUM. Ed. cit., t. VIII. Actorum pars V. Friburgi Brisgoviae 1919. p. 960.
- [22] Jel 21,2; Kol 3,1; Zsid 8,2
- [23] Fil 3,20; Kol 3,4
- [24] Jn 17,3; Lk 24,27; ApCsel 2,38.
- [25] Mt 28,20
- [26] Húsvét vigiliájának és húsvét ünnepé-nek áldozás utáni könyörgése.
- [27] Keddi mise könyörgése húsvét nyolcadában.
- [28] 2 Kor 6,1
- [29] Mt 6,6
- [30] 1Tessz 5,17
- [31] 2Kor 4,10-11
- [32] Hétfői mise felajánló könyörgése pünkösd nyolcadában.
- [33] S. Cyprianus, De cath. eccl. Unitate, 7; ed. G. Hartel, in CSEL. t. III, I. Vindobonae 1868. pp. 215-16. Cf. Ep. 66, na. 8, 3: ed. cit., t. III. 2, Vindobonae 1871, pp. 732-33.
- [34] Conc. Trid. Sess XXII., 17. sept. 1562. Doctr. De ss. Missae sacrif., c. 8: CONCILIUM TRIDENTINUM. Ed. cit, t. VIII. p. 961.
- [35] S. Ign. Ant. Ad Magn. 7; Ad Phil. 4. Ad Smyrn. 8.
- [36] S. Augustinus, In Joh. Ev. Tract. VI. c. I. n. 7. PL 35.1428.
- [37] A Római Breviárium Magnificat antifonájú Úrnapján a II. vesperásból.
- [38] S. Cyrill. Alex., Comm. in Joh. Ev. lib. XI. c. XI-XII. PG. 74, 557-564.
- [39] 1Tim 2,1-2
- [40] Sess. XXI. Doctr. de Communionem c. 1-3.
- [41] Conc. Trid. Sess. XXIV. De reformatione c. 1; Rit. Rom. tit. VIII. c. II. n. 6.
- [42] Ef 5,19; Kol 3,16